Nro 74.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 13. WRZESNIA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 4. Września.

Podług Rapportu przez F. M. L. *Hotze* Arcy-Xiążęciu *Karolowi* przysłanego, nieprzyiaciel na dniu 23. Sierpnia bez wdawania się w bitwy, cofnął się do *Ursern*, gdzie dywizya nieprzyiacielskiego Generała *Lecourbe* ieszcze na dniu 17. stanęła, w ktorym to także dniu powtorzone attaki nieprzyiacielskie na forpoczty F. M. L. *Hadick* rozstawione w maley gorze *Bernard*, bezskuteczne były.— Pułkownik Xiąże *Victor Rohan* stał podowczas z woyskiem swoim pod *Domo d'Ossolo*, a forpoczty Pułkownika *Strauch* dochodziły do *Airolo*.— Stoiący z Brygadą swoią na gorze *S. Gotarda* G. M. *Simbschen* wytrzymał na dniu 14 Sierpnia powtorzone ze wszystkich stron od przemagaiącego w sile nieprzyiaciela attaki, z tak mocnym odporem, iż ponowione nieprzyiacielskie attaki ustać musiały, lecz na dniu 15 i 16 przybył nieprzyiaciel z świeżemi kolumnami, a nadto ieszcze uskutecznił wylądowanie z jeziora *Waldstädt* z woyskiem na 6 wielkich statkach przybyłym, co widząc Generał *Simbschen*, gdy uporczywym attakom noc tylko zapadaiąca koniec przyniosła, a do tego przyłączyła się ieszcze mocna ulewa, osądził, iż nie należało z wycieńczonym w siłach woyskiem mierzyć się przeciw nieprzyiacielowi, nie rownie od siebie mocnieyszemu, nayprzod tedy cofnął się do *Dissentis*, potym do *Illenz*. Nieprzyiaciel zaś posunął się tylko za nim do *Samoix*, a potym spiesznie ku *Ursern* cofnął się. O stracie naszey w tey mierze nie mamy ieszcze dokładnych szczegułow, należy iednak sądzić, iż strata nieprzyiaciela dla silnego wszędzie odporu nierownie większą być musiała.— Wiadomości o woysku nieprzyiacielskiego Generała *Championnet* zgadzaią się w tym zupełnie, iż zamiar nieprzyiaciela ściąga się raczey do obrony granic niż do wkraczania naprzod.— Podług rapportow nadeszłych od forpocztow naszych rozłożonych począwszy od *Seravalle*, *Ovada*, *Aqui*, aż do *Mondovi*, nieprzyiaciel ściągnął woyska swoie ku *St. Giacomo*, wiele posterunkow na drodze od *Ovada* opuścił, i ściągnął ie ku *Savonie*, podług iednak ostatnich wiadomości nieprzyiaciel miał się cofnąć ku *Nicei*.— Dla przypuszczonego attaku do *Sestri* przez G. M. *Klenau*, nieprzyiaciel widział się być przymuszonym do opuszczenia tego mieysca i cofnienia się ku *Spezzia*. W zamku zostawił 8 armat i dosyć ammunicyi.— Pod *Tortoną* na dniu 22 Sierpnia trzecią paralellę ukończono, a minierowie rozpoczęli dwie drogi do zasadzenia min.

z Londynu dnia 27. Sierpnia.

Od naszey wyprawy przeciw *Hollandyi* wysłaney, tyle tylko odebraliśmy wiadomości, iż wezwanie iey do flotty *Hollenderskiey* uczynione aby się poddała, było nadaremne. *Rossyiskie* także okręty z woyskiem znayduią się przed *Texel*.— Druga dywizya naszey wyprawy z 20 tysięcy infanteryi i kawaleryi składaiąca się, iuż iest gotowa do wypłynienia, i woysko powiększey części wsiadło na okręty. Xiąże *d'York* kommendant iey czeka ieszcze na dokładne doniesienia od Generała *Abercrombie* o skutku pierwszey wyprawy. Po odeyściu drugiey, natychmiast trzecia wyprawa będzie rozpoczęta.— Przed odiazdem swoim z *Edymburga* hrabia *d'Artois* pisał pod dniem 5 Sierpnia list do tamteyszego Magistratu w ktorym dziękował mu za wszelkie okazywane ku niemu względy i gościnność. „ Okoliczności (wyraża tenże) ściągaiące się do dobra krola brata moiego, wymagaią po mnie, iż wyiechać muszę. Spodziewam się, iż będę miał kiedyś sposobność, w szczęśliwszey chwili dać lepiey poznać moie uczucia pełne wdzięczności. „ Tu słychać, iż hrabia *d'Artois* iuż nie poiedzie do lądu stałego, gdyż pewien Dwor czyni trudności względem planow iego.— Ustawiczne deszcze w kraiu naszym wielkie szkody, mianowicie w zbożu porobiły.— Do *Portsmuth* posłano zlecenie aby 6 armat z dostateczną ammunicyą i 30 tysięcy sztuk broni wraz z prochem i ołowiem przygotowane były, dla przewiezienia ich za naypierwszym rozkazem, domyślaią się iż na wsparcie rojalistow w *Bretanij*.— Lord *Bridport* z flottą kanałową znayduie się ieszcze w *Torbay*.

z Hagi dnia 31. Sierpnia.

Na dniu 28. *Anglicy* pomiędzy węgłem *Helderu Kykduin* zwanym, i tak mianowaną grotą *Ketel* wylądowali. Mało tam było obecnego woyska *Batawskiego*, gdyż Generał *Daendels* niewiedząc właściwego punktu wylądowania, rozłożył ie wzdłuż wszystkich brzegow począwszy od wysokości *Harlem* aż do *Texel*. Chociaż w tym dniu same tylko utarczki zaszły, te iednak były dosyć dla woysk naszych szkodliwe, gdyż kosztowały nas przeszło tysiąc ludzi w zabitych i rannych. Nieprzyniosły one dotąd żadnego ważnego wypadku, gdyż woyska obu stron w swoich stanowiskach utrzymały się. W wieczor Generał *Daendels* zaiął pozycyą pomiędzy woyskami *Angielskiemi* i *Helder*, dla zasłonienia bateryow ktore bronią wniyścia do *Texel* i zasłaniaią flottę naszą. Gdy tym czasem *Anglicy* na dniu 28. wylądowanie wszystkich woysk swoich do 20. tysięcy wynoszących mianowicie kawaleryi, ammunicyi i żywności całkowicie uskutecznili, a my z naszey strony nie mieliśmy do wystawienia naprzeciw, iak tylko 16 tysięcy woyska tu i owdzie rozsypanego, przeto Generał *Daendels* uznał potrzebą połączyć wszystkie woyska nasze. Zalecił przeto Generałowi *Gilquin* ktory z trzema tysiącami ludzi osadził baterye w *Helder*, aby opuścił to stanowisko, i ściągnął do niego. Co też szczęśliwie uskutecznionym zostało, po zagwożdzeniu wprzod wszystkich armat w bateryach pod *Helder*, ktore w wieczor przez *Anglikow* zaięte w possessyą zostały. Gdy iednak przez takowe obroty flotta nasza postradała bespieczeństwo w stanowisku *Texel* i grobli nazwaney *Neu Diep*, przeto widziała się przymuszoną podnieść kotwice i cofnąć się do kanału *de Vlietre* za wyspę *Texel*, gdzie się teraz w tym większym bespieczeństwie znayduie, że Admirał *Story* dniem wprzod ieszcze, kazał tam zatopić rozmaite wielkie niezdatne statki dla zacieśnienia przeyścia, ktore i bez tego dla wysepow piaszczystych bardzo iest ciasne i trudne.

W dniu tym kiedy *Helder* i cały cypl ktory południowe od pułnocnego morza oddziela, zaięty został, nic więcey nie zaszło, rownie iak na dniu 29. w ktorym obie strony w utrzymanych przez siebie stanowiskach umacniały się. Generał *Daendels* nie tylko przez nasze woyska liniowe, ktore ściągnął z *Utrechtu* i całey południowey *Hollandyi*, ale nadto przez woyska *Francuzkie* znacznie wzmocniony zostanie, ktore ze wszystkich stron są w poruszeniu i spiesznie idą do *Hollandyi* pułnocney, gdyż Rzplta *Francuzka* chce dopełnić korpus od 25. tysięcy ludzi na żołdzie Rzpltey *Batawskiey* zostawać maiących. Jak tylko woyska te połączą się, Generał *Brune* obeymie nad niemi kommendę. Wczoray opuścił nas także garnizon *Francuzki*, rownie iak obie w zeszłym tygodniu utworzone kompanie gwardyi narodowey. Woyska te idą do *Briel* i *Goree*. W rozmaitych miastach liczni ochotnicy ofiarowali się dobrowolnie do armiow.

Nic ieszcze pewnego nie ma względem zaięcia przez Anglikow *Alkmar*. W bitwie dnia 27. wiele krwi wylaney było. Cztery tysiące *Batawow* ucierało się z *Anglikami*. Generał *Daendels* sam podaie stratę swoią w zabitych i rannych do tysiąca ludzi. — *Z Harlem* wymaszerowało także sześć kompaniow uzbroionych obywatelow. — Wczoray w wieczor przybyło tu kilka łodzi z woyskiem *Francuzkim*, nie wylądowawszy iednak, popłynęły niewiadomo dokąd. — Dla wszelkiego bespieczeństwa kancellarye *francuzkie* papiery swoie popakowały. — W potyczce na dniu 29. poległ Pułkownik Batawski *Luck*.— Nasz Minister *Schimelpenning* przyiechał tu z *Paryża*. — Minister nasz morski odebrał następuiące wyszczegulnienie liczby okrętow *Angielskich*: 26. okrętow liniowych z banderami częścią *Angielskiemi*, częścią *Hollenderskiemi*, 13. fregat, 16. szalup, 109. statkow przewozowych etc.

Nota Posła *Francuzkiego* podana naszemu Ministrowi interessow zagranicznych, była w treści następuiącey: „Kiedy dwa nieprzyiacielskie woyska usiłuią zdobyć ziemię *Batawską* i zniszczyć handel iey wraz z żeglugą, i wzywaią Lud *Batawski* aby powrocił pod władzę swego prawego samowładzcy, kiedy na twarzach zdraycow przebija się zbrodnicza radość, na ow czas Rząd moy obiera ten krytyczny moment do odnowienia przez usta moie Dyrektorom wyraźnego zapewnienia, iż wszystkich sił użyie do nadania Rzpltey *Batawskiey* zwycięstwa nad iey nieprzyiaciołami, i ugruntowania iey niepodległości. Mogę ieszcze dodać tu Obywatelu Ministrze, iż Rząd moy daleki od tego, aby miał Rzpltę Batawską własney iey sile zostawić, i odwołać z posrzod niey woysko *Francuzkie*, posyła owszem w tym momencie świeże batalıony, dla dopełnienia armij na mocy Traktatow. Nadto Rząd moy utwarza niedaleko od granic *Batawskich* armią obserwacyiną, ktora z naywiększą szybkością tam się uda gdzie ią niebespieczeństwa i sława zawołaią. Niechęć roznosi, iż Rząd *Batawski* potajemnie z nieprzyiacielem usiłuie traktować. Lecz Rząd moy niepotrzebuie żadnego zaspokoienia względem takowych od Gabinetu *Londyńskiego* wyszukanych potwarzy, a Dyrektoryat będzie umiał ie okazać fałszywemi. Dowiedzie tego kiedy przyiacioł konstytucyi bliżey z sobą połączy, kiedy z nich utworzy zgromadzenie czuwaiące przeciw zewnętrznym i wewnętrznym nieprzyiaciołom, kiedy dzielnie przeciw zdraycom oyczyzny powstanie, kiedy ziemię *Batawską* z emigrantow *Francuzkich* oczyści. etc.

Z *Eukhuysen* donoszą, iż na dniu 27 siedmdziesiąt żołnierzy należących do obrony bateryow w *Ney Diep* założonych, opuściło stanowisko swoie, i przymusiło maytkow nadbrzeżnych do odpłynienia z niemi. Wszyscy obruszeni są tu bardzo przeciw temu postępkowi.— Z *Niderlandow* ciągnie 10 tysięcy woyska *Francuzkiego* dla połączenia się z Generałem *Daendels*.— W *Delft* z okazyi utworzoney gwardyi narodowey powstały rozruchy do ktorych uśmierzenia musiano wezwać żołnierzy *Francuzkich*.

z Harlem dnia 31. Sierpnia.

Woyska nasze wzięły teraz inną pozycyą. Głowna kwatera Generała *Daendels* iest w *Schermhorn*. Generał *Guericke* stoi w *Awenhorn*, a Generał *Zuillen de Nigwelt* w *Alkmaar*, zkąd poczta dziś i wczoray nie przybyła. Przez tuteysze miasto przechodzi wiele woyska i ammunicyi do armij pomiędzy ktorą znayduią się także rozmaite batalliony piechoty *Francuzkiey*. Niektore kompanie naszey gwardyi narodowey wyruszą rownie za pierwszym rozkazem. Oczekuią tu ieszcze na kilka tysięcy infanteryi *Francuzkiey*.

z Amſterdamu dnia 31 Sierpnia.

Oſtatni urzędowy rapport Dyrektoryatu do Ciała Prawodawczego ieſt pod datą dziſieyszą, i donoſi, iż Generał *Daendels* w nocy dnia 30 z pozycyi ſwoiey nad *Zyp* cofnął ſię i do *Schermerchorn* kwaterę ſwoią przenioſł, gdzie na poſiłki oczekuie.— Generał *Brune* w nocy dnia 31 wyiechał do pułnocney *Hollandyi*.— Strata *Anglikow* na dniu 27 przeszło 2 tyſiące ludzi wynosi.— Wewnątrz wszelka ſpokoyność panuie.

Od granic Hollenderſkich dnia 1. Września.

Zapewniaią, iż *Francuzki* Generał *en chef* Ob. *Brune* był tego zdania, iż należy dać wylądować *Anglikom*, i ma plan attakowania ich, ſkoro tylko woyſka *Francuzkie z Hollenderſkiemi* połączą ſię. Tym czasem czynią tu przygotowania do utrzymania w przyzwoitych klubach burzycielow. Zdaie ſię iednak, iż żadney insurrekcyi lękać ſię nie trzeba, lubo tyle na niey za granicą polegano. Republikanie gorliwi zatrudniaią ſię pomnożeniem liczby walczących. Od ſtrony lądu żadna dotąd napaść nieprzyiacielſka nie ieſt tu spodziewana. Xiąże dziedziczny *Oranij* wraz z większą częścią officerow sztabowych i innych osob pomiędzy ktoremi są Xiążęta *Heſſen-Darmſtad* i *Heſſen-Homburg*, tudzież bywszy pensyonarz Rady *Van der Spiegel*, znayduie ſię ieszcze w *Lingen*.— Wiadomość iakoby *Anglicy* na dniu 29 posuneli ſię aż do *Alkmar*, gdzie regiment ſtrzelcow *de Luck* bardzo wiele ucierpiał, nie potwierdza ſię. Generał *Daendels* ma bydź w nogę rannym.

Procz tych wiadomości, pisma publiczne dodaią ieszcze, iż gdy 10. tyſięcy *Anglikow* naypierwey wylądowało, Generał *Daendels* znaydował ſię pod pod ów czas w *Halder*, nie miał iednak dosyć woyſka do przeszkodzenia wylądowaniu. Wyſłał przecież naprzeciw *Anglikom* małe oddzielne korpusa, mianowicie z ſtrzelcow złożone, ktore ſię walecznie trzymały, ale ponioſły dosyć szkody, chociaż nieprzyiaciel bardzo wiele od nich ucierpiał.— Flota *Angielſka* od 100. bliſko żaglow w kształcie xiężyca uszykowała ſię naprzeciw *Texel*.— Na dniu 30. Sierpnia bliſko wsi *Schagen* w *Hollandyi* pułnocney miała zayść bitwa z niemałą klęſką dla *Anglikow*.

z Paryża dnia 27. Sierpnia.

Wczoray Dyrektoryat przyſłał następuiące do obu Rad ciała prawodawczego Poselſtwo:

„*Obywatele Reprezentanci*. Generał *Joubert* wydarty zoſtał oyczyznie. Generał *Suchet* Szef ſztabu głownego tę smutną donosząc nam wiadomość, tłomaczy ſię w następuiącym ſposobie: „Jak tylko Generał *Joubert* po ſwoim do Armij przybyciu obeyrzał pozycyą woyſka, i poczynił potrzebne przygotowania, umyślił użyć nayſilnieyszych śrzodkow do oswobodzenia *Tortony* i wprowadzenia Armij na pobliſkie rowniny. Wezwał on uſilnie i nayuprzeymiey Generała *Moreau* aby go nie opuszczał; i był mu pomocą do walki i zwycięſtwa. Generał *Moreau* odpowiedział na to zaufanie ſzlachetną z ſtrony swoiey powolnością. Generał *Joubert* na czele lewego ſkrzydła Armij wyruszył z *Sawony* przez gory *Monferatu* i dolinę *Aqui* ku *Capriata* i *Novi*, gdy w tym czaſie Generał *St Cyr* na czele prawego ſkrzydła, wyruszył ku temuż punktowi przez *Bochetta*. Generałowie *Moreau* i *Deſſolles* wraz z tą kolumną maszerowali. Kilka rozpoznawań i dosyć żywych utarczek na dniu 13. i 14. Sierpnia poprzedziły batalią, ktora przez wzgląd zbliżonych do ſiebie Armiow koniecznie zayść muſiała. Na dniu 14. w wieczor przybyła większa część woyſk *Auſtryackich* ſkładaiących korpus oblegaiące *Mantuę*, ktora to twierdza bardzo zawcześnie poddała ſię. Takim to sposobem w tey ſtanowiącey chwili Armia *Auſtryacko-Roſſyiſka* zyſkała w ſile przewagę, ktora nam nie dozwoliła abyśmy też armią attakować mogli. „ Na dniu 15 Sierpnia o świcie dnia rozpoczeła ſię batalia pod *Novi*. Nieprzyiaciel z siłą i natarczywością attakował lewe ſkrzydło nasze. Zaledwie walka zaczętą była, kiedy G. *Joubert* ſam wosobie ſwoiey dla ożywienia ducha w żołnierzach przytomnością ſwoią, rozkazał przypuścić na nieprzyiaciela attak z bagnetem. Prowadził konno do boiu woiownikow naszych wśrzod officerow głownego sztabu ſwoiego, wołaiąc *Naprzod, Naprzod*. W tym momencie kula trafiła go w bok prawy przedarłszy ſię aż do serca. Pod takim razem upadł na ziemię daiąc ieszcze znak ręką, i wołaiąc: *Poſtępuycie, daley, daley*! Po czym zaledwie żył iednę minutę. Armia nasza nieprzeſtawała walczyć do 6 godziny w wieczor, a *Joubert* ſkonał ieszcze o 6 godzinie zrana. Generał *Moreau* obiął zaraz kommendę, wyſtawiał ſię na wszelkie niebespieczeńſtwa, i konia miał zabitego pod ſobą. Kula przeszyła mu mundur, przemknąwszy ſię przez bok lewy iego, a krzyk żołnierzy na widok tego niebespieczeńſtwa nie wſtrzymał bynaymniey zapędu iego.— Tak umarł w kwiecie wieku ſwego, na początku batalij, na wniyściu do nayokazalszego zawodu ſławy, młody wodz, *Joubert* nadzieia i podpora Oyczyzny ſwoiey, ktory zyſkał sobie iuż tyle prawdziwie zaſłużoney chwały. *Francya* i *Włochy* tracą nie mało w osobie iego, ieſt ón opłakiwanym od wszyſtkich przyiacioł wolności. Bodayby ci ktorzy utrzymuią, iż oddzielni ludzie tak dobrze iak niczym są w Rzpltey, przeięci zoſtali całą wielkością tey ſtraty! Dyrektoryat uczuł ią, nie zamyśla iey iednak przed wami wyſtawiać, gdyż żywsze ieszcze dzieli z wami uczucia wielkości śrzodkow iakie narod ma w ſwoich ręku. Cała Armia okazała ten ſam żal iak Dyrektoryat przed wami okazuie. Konſkrypcyini ſpieszą ſię na plac boiu, dla zemszczenia ſię śmierci *Jouberta*. Ktoż ieſt, ktoby mu iey nie zazdrościł. Zwłokom tego szanownego i walecznego wodza towarzyszą Adjutanci wierni niebespieczeńſtw i ſławy iego towarzysze. Rozkazano ie nabalsamować, i z naywiększą ſtarannością przenieść do *Francyi*. Ciało Prawodawcze zatrudni ſię zapewne z gorliwością, okazaniem winney czci temu młodemu bohaterowi.

(podpisano) SIEYES *Prezydent.*

Generał *Moreau* zamyka liſt ſwoy następuiącemi wyrazami. Woyſka nasze cuda waleczności okazały. Artylerya cuda te pomnażała, a nieprzyiaciel nie małe odnioſł klęſki. Czterokrotne attaki iego zawsze odparte były. Korpus nieprzyiacielſkiego Generała *Kray* o 3 godzinie po południu nie było iuż w ſtanie walczenia. Wszyſtko nam zaręczało szczęśliwy boiu ſkutek. Generałowie *St Cyr*, *Perignon* i *Grouchy* dali mianowicie znakomite dowody męztwa. Popełniam podobno niesprawiedliwość kiedy tych kilku Generałow wymieniam, gdyż wszyſcy powinności ſwoiey należycie dopełnili. Mało ieſt takich ktorzyby ſami albo ich konie nie byli rannemi. Generałowie *Suchet* i *Deſſolles* wszyſtkiemi ſiłami mi dopomagali. Nasz Generał *Partonneaux* doſtał ſię do niewoli, lecz z ſtrony także nieprzyiacioł schwytaliśmy Generała *Luſignan* rannego. Wydałem go nieprzyiaciołom pod warunkiem wymiany.

Redaktor zawiera w sobie Artykuł następuiący: „ G. *Maſſena* w liście swoim pod dniem 21. Sierpnia pisanym, podaie następuiące oſtatnich bitew w *Szwaycaryi* wypadki. Attak do góry Sgo *Gotarda* szczęśliwie ſię udał. Nieprzyiaciel ſtracił 21. armat. W niewolę zabraliśmy wielką liczbę niewolnikow. W poźnieyszym liście pod dniem 22. Sierpnia donosi, iż strata nasza w *Szwaycaryi* nie wynosi iak tylko 100. ludzi w zabitych, a 600. w rannych — Pomimo iednak takowych zwycięzw, *Maſſena* prosi o następcę po sobie w kommendzie.

Generał *Championnet* pod d. 18 Sierpnia przyſłał następuiący Rapport z głowney kwatery w *Grenoble* do miniſtra woiennego. „ Przednie ſtraże kolumn moich iuż wyruszyły naprzod. Przed dwoma dniami dałem rozkaz G. *Grenier* do zaięcia gory S. *Bernarda*, i wyparcia nieprzyiaciela z doliny *Aoſta*. Woyſka gory *Cenis* zaięły *Ferriere*, tudzież *Novalese*, i muszą wkroczyć do *Suzy* w *Piemoncie*, gdy tymczasem woyſka gory *Genevre* opanowawszy *Oult i Exiles*, rownie do *Suzy* wkroczą. Przednia ſtraż obozu przed *Tournoux* pod dowodztwem G. *Flavigny*, zdobyła ważne ſtanowiſko *des Baricades*, które od nieprzyiacioł ſilnie bronionym było, a przy którey okazyi bardzo wiele ucierpieli. Przed kilku dniami posłałem znaczny konwoy z żywnością do miaſta *Feneſtrelles*. Eſkorta z ſamych konſkrypcyinych złożona, walczyła z naywiększym męſtwem, odparła ze wszyſtkich ſtron nieprzyiaciela, i weszła do miaſta tego mało co ſtraciwszy ludzi. Waleczna ta młodzież ubiega ſię z naydawnieyszemi woiownikami o chwałę męſtwa.

W drugim liście Generał *Championnet* donosi co następuie: „Na dniu 17. Sierpnia wſzyſtkie nieprzyiacielſkie poſterunki pod małym *St Bernard* były attakowane od Generała brygady *Compans* wyſłanego w tey mierze przez Generała *Grenier*. Po uporczywey bitwie 6. godzin trwaiącey, nieprzyiaciel opuścił wszyſtkie swoie ſtanowiſka, które zaraz przez woyſka nasze zaięte zoſtały. Zabraliśmy 60. ludzi w niewolę, zabitych zaś i rannych było do 100. nieprzyiacioł; z naszey ſtrony ieden tylko grenadyer rannym zoſtał. Jeſtem w marszu do *Embrun*, gdzie poiutrze ſtanąć muszę.“ — Dodaie daley iż gdy nieprzyiaciel ściągnął teraz do ſiebie korpus oblegaiące *Mantuę* i uſiłuie daley wkraczać, a nawet zaiąć *Coni*, przeto on poſtanowił uczynić dywersyą ku *Piemontowi*.— Garnizony z *Kapuy* i innych mieysc *Włoſkich* ktore ſię poddały, wynoszące w ogule 4500. ludzi, przybyły do *Tulonu* i w okolice *Tuluzy* udać ſię maią.

Nad *Renem* utworzone będą dwa legiony, każdy od 5. tyſięcy ludzi, ieden *Cisrenańſki*, drugi *Cudzoziemſki*.

Process dwunaſtu Obywatelow oſkarzonych o znieważanie towarzyſtwa w Raytszuli, ſądzonym był dnia 13. Wyrok odsyła nieiakich *Tolosé*, *Brugere*, *Berthinot*, *Lefenne*, i *Daugy* przed Dyrektora ſądu, dwoch pierwszych iako przekonanych, iż zachęcali do powrocenia dawnego Rządu, a innych trzech, iż namawiali do zabiiania Republikanow.

Miniſter marynarki donosi, iż 1500 naszych walecznych braci oręża otoczonemi byli na wyspie *Elbie* przeszło od 8. tyſięcy insurgentow. Niezoſtawało im innego ratunku, iak tylko rzucić ſię w morze ażeby dojść do ſtanowiſka; gdy kommendant ſtatku pocztowego *la Capricieuſe* rozkazał Ob. *Maurice z Lille* młodemu uczniowi w marynarce, a ſynowi iednego Inżeniera z okręgu *Beaucaire*, ażeby im pospieszył z ſwoią ſzalupą na pomoc; ten młodzieniec nie widząc iak tylko niebespieczeńſtwo ſwoich braci, przebiega ſtanowiſko pomimo gęſtego kul gradu, i przez ſwoie dzielne obroty przybiia do brzegu; wytrzymuie gwałtowny ogień nieprzyiaciela i czyni 16. podrożow, lecz w oſtatniey obarczony liczbą, doſtaie ſię do niewoli z 10 maytkami i kilku żołnierzami. Od 15. dni znaydował ſię w rękach buntownikow, widząc ſię co moment bliſkim rozſtrzelania, gdy przybyłe niespodziewanie na wyspę woyſka *Ciſalpińſkie*, ſzczęśliwie go oswobodziły wraz z iego kollegami. Ten młody i waleczny marynarz w otrzymaniu wyższego ſtopnia znaydzie nową nadgrodę.

Wypis z Poselſtwa Dyrektoryatu do Rady 500 pod dniem 13. Sierpnia.— Obywatele Reprezentańci, Dyrektoryat wſkazał wam znaczne niebespieczeńſtwa grożące wewnątrz Rzeczypospolitey; te niebespieczeńſtwa odtąd ſię powiększyły; Dyrektoryat przełożywszy wam potrzebę nieoddzielania wewnętrzney od zewnętrzney obrony Rzeczypospolitey, z powodu długich formalności Rady woienney, wzywał was, ażebyście nakazali kommiſſyom woiennym, które po wydaniu wyroku natychmiaſt będą rozpuszczonemi, ſądzić przekonanych o przekupſtwa, łupieſtwa, zaboyſtwa, i ſzpiegowanie. Doradza wam dziś ten konieczny dla ocalenia publicznego ſrzodek rozciągnąć na roznoſicielow pism Roialiſtycznych zmierzaiących do oſłabienia ufności żołnierzow ku ſwoim dowodzcom, a przez wzgląd na niebespieczeńſtwa Oyczyzny, ażebyście poſtanowili karę śmierci przeciwko każdey osobie, któraby przechowywała lub namawiała do dezercyi obrońcow Oyczyzny. Okoliczności w przyłączonym Rapporcie miniſtra woiennego dadzą wam poznać gwałtowną potrzebę Prawa w tey mierze.

(podpisano) SIEYES *Prezydent.*

Wyżey wspomniony Rapport donosi Dyrektoryatowi o czterech paszkwilach rozrzucanych w woyſku Rzeczypospolitey przez emiſſaryuszow Rojaliſtycznych. Pierwszy ieſt pod tytułem: *Uwagi nad nieſzczęściem miniſtrow Francuzkich pod Raſtad.*—Drugi: *Liſt z poſłaniem piſma* pod tytułem: *pobudki, które zniewoliły rekwizycyoniſtow i konſkrypcyinych do opuſzczenia ſwoich cho-*

rągwiow.— Trzeci liſt iednego mieszkańca *Paryża* do ſwego przyiaciela względem zabicia Miniſtrow *Francuzkich* pod *Raſtad.* — Czwarty: *Uwagi nad ſposobem iakim zdarzenie pod Raſtad było wyſtawiane w Paryżu, i nad iego ſkutkami.*

Obywatel *Reinhard* ieſt w tych dniach ſpodziewany w *Paryżu.* Mowią, iż Generał *Macdonald* ma tu wkrotce przybyć dla zdania Dyrektoryatowi ſprawy z przyczyn, ktorym należy przypisać klęſkę woyſk naszych nad *Trebia.*

Miniſter *Batawſki Schimmelpenninck* wyiechał w tych dniach do *Hagi*, lecz ma wkrotce powrocić.

Wypis z raportu podanego Dyrektoryatowi przez Miniſtra woiennego pod d. 22. Sierpnia. Donioſłem wam w poprzedzaiących odezwach o zwycięztwach odnieſionych przez Pułki Republikantſkie nad zgraiami buntownikow, raptownie w Departamencie wyższey *Garonny* zaciągnionych. Nowe Adminiſtracyi Centralney donieſienia uwiadomiaią mnie, iż po porażce buntownikow w *l'Isle Jourdain*, Armia Republikantſka udała ſię ku *Gimomt* mieyscu przez nich opuszczonemu; obrociła ſię potym ku *Saint-Lys*, i z dosyć znaczną wypędziła ich ſtratą. Mieszkańcy *Grenady* połączeni z mieszkańcami *Burgan*, uderzyli dnia 12 na 800 buntownikow oszańcowanych w okręgu *Pelleport*; zabili im około 60 ludzi, zabrali wielu w niewolę, a rozpędziwszy resztę, uchronili tym ſposobem kray swoy od ſpuſtoszenia. Dowiecie ſię z ukontentowaniem, iż w kantonach dawniey przez buntownikow zaiętych, iakoto: *Lanta, Caraman, Saint-Felix, Revel, Montgiscard, Montesquieu-ſur le-Canal, Naillaux, Caſtales, Blagnac, Saint-Lys*, Adminiſtracye Municypalne powrociły do ſwego urzędowania, nawroceni mieszkańcy błagaią Narod o przebaczenie, a opłakuiąc ſwoie obłąkanie, poświęcaią ſię nazad pracom rolniczym. G. *Commes* kommendant tymczasowy dzieſiątey dywizyi woienney przyprowadził do *Tuluzy* poſiłki woyſk lekkich, kawaleryi i liczne korpusa Gwardyi Narodowey mieyscowey Departamentu *Tarn.*— Jeżeli pożar buntu ieszcze nie zoſtał ugaszony, widziemy iuż iego naſiona ſtłumione. Adminiſtracya Centralna Departamentu *Arriege* donosi mi, iż banda Roialiſtow przedarła ſię do tego Departamentu przez moſt *Carhonne.* Tam rownie iako i we wszyſtkich mieyscach ich obecnością ſplamionych, poprzedzały ich i towarzyszyly im zaboyſtwa i rabunki. Jeden z Republikanow trwał ſtatecznie w ſwoim uporze niewymowienia tego ſłowa *niech żyie Krol*, buntownicy w krotce go rozſtrzelali. Inny miał ſłabość wierzyć, iż okupi ſwe życie wymawiaiąc to ſłowo, lecz rownież bez litości rozſtrzelanym zoſtał. Generał - Adjutant *Chaſſey* upędza ſię za buntownikami; z drugiey ſtrony Generał *Commes* obrocił iednę kolumnę przeciwko buntownikom w *Calmont i Honte Rive.* Trzeba ſię wszyſtkiego ſpodziewać po dzielnym porozumiewaniu ſię władz konſtytucyinych, z dowodzcami woyſkowemi. Liczne poſiłki wszelkiego gatunku woyſka wspierać ie będą. W krotce Roialiści zniszczeni zoſtaną.

Czytamy w wielu dziennikach naſtępuiący liſt z głowney kwatery w *Cornegliano* pod d 6. Sierpnia: W momencie gdy opłakane ſzczątki waleczney armii *Włoſkiey* czynić maią oſtatnie uſiłowania, potrzebną ieſt rzeczą dać poznać całey *Francyi* nasze prawdziwe położenie. Liwrańci i ci wszyscy, ktorzy ſwego przemyſłu na naszey doświadczaią żywności, a ktorzy ią pod *Szererem* pożarli, nadto maią ſposobow i intereſſu, ażeby przekonać naſzych wspołziomkow i ſam nawet Rząd, iż odebraliśmy już poſiłki, ktore tenże Rząd ſtara ſię nadeſłać. Prawda, ktorą wszyscy iednoſtaynym głosem ſtwierdziemy, ieſt, iż Armia *Włoſka* umiera z głodu w kraiu *Genueńſkim*, i że pod niebespieczeńſtwem życia przymuszeni ieſteśmy te ſtanowiſka opuścić. Dwa przeyścia znayduią ſię przed nami, *Aqui i Novi. Suwarow* ſtoi naprzeciw nim między *Orba i Scrivia*, bombarduie *Saravallę*, ktorey zdobycie ieſt nieuchronne i pomnoży nasze trudności. Powszechne poruſzenie na lewym ſkrzydle Armii, oſtrzega nas o bliſkiey bitwie. Gdyby *Suwarow* miał ſposobność w uprzedzeniu nas pięciu lub ſześciu dniami, niewiem coby ſię z nami ſtało. Rownie nam zbywa na zbożu, furażach, iako i na pieniądzach. Niemamy żadney wiadomości o *Championnecie*; iego nieczynność byłaby okropną.

Obywatel *Rebmann z Moguncyi* znayduie ſię teraz w *Paryżu*, gdzie ſtara ſię o wyraźne przyłączenie do *Francyi* czterech Departamentow.

Liſty z *Kadix* donoszą, iż Rząd *Hiszpańſki* przeſłał do wszyſtkich brzegow naysurowsze rozkazy, ażeby wszyſtkie ſtatki chociaż tylko przezierane od *Anglikow*, przymuszone były do odprawienia kwarantanny; wiadomo ieſt, iż flotta *Angielſka* nieroſtropnie opatrzyła ſię w żywność na brzegach *Afrykańſkich*, gdzie taka panuie zaraza, iakiey niewidziano przykładu. Wiele miaſt *Marokańſkich* ſą już tylko grobami, a trupy zapowietrzonych niemogąc bydź od reszty dogorywaiących mieszkańcow pogrzebanemi, zoſtawione ſą na paſtwę drapieżnego zwierza.

Korwety Rzpltey *Fauvette i Rondinelle* zabrały na morzu ſrzodziemnym Galliotę nazwaną *General Stoor*, i Szebekę *Generał St. Clair.* Podług Rapportow kommendanta korwety *la Fauvette* Obywatela *Oletta*, 8 ſtatkow korserſkich, kilka innych małych i trzy niedawno przez nieprzyiacioł odebrane, wpadły w ręce *Francuzow*; korweta *Francuzka la Ligurienne* pod dowodztwem Ob. *Pellahon* weszła do *Tulonu* z konwoiem 20 ſtatkow idących z rożnych portow zachodnich.

Połączona *Francuzko-Hiszpańſka* flotta w *Breſt*, otrzymała rozkaz być gotową do wypłynienia. Nasz okręt liniowy *Samowładny* od 74. armat znayduie ſię teraz w *Kadix*, gdyż dla złego ſtanu ſwoiego nie mogł z flottą do *Breſt* popłynąć. Flotta ſkłada ſię teraz z 64. okrętow woiennych, pomiędzy ktoremi ieſt 40. okrętow liniowych, 12. fregat, i 12. małych ſtatkow. Pięć okrętow liniowych i 3. fregat było tamże gotowych przed przybyciem ieszcze flotty. — Kapr *le Ruyter* przyprowadził do *Bordeaux* okręt *Angielſki* 600,000. frankow szacunku. — Dziennik *Wolnych Ludzi* śmiałość swoią pomyka aż do tego, iż żąda od *Sieyesa* aby dał na pismie swoie wyznanie republikanckie. — Zawczoray przybył tu do *Paryża* 9ty regiment huzarow, ſpodziewaią ſię także 8go regimentu dragonij. — Przeieżdżał tędy kuryer ktory Panu *Musquitz* będącemu w *Berlinie* powiozł nominacyą na Ambaſſadora *Hiszpańſkiego* do *Paryża.* Znayduie ſię tu tayny Agent Dworu *Hiszpańſkiego*, ktory iutro do *Wiednia* odiezdza.

Dnia 2 Sierpnia *Rzym* zoſtał zupełnie od *Francuzow* opuszczony. Garnizon uſtąpił przez kapitulacyą i wſiadł na ſtatki w *Civita-Vecchia.*

Zapewniaią, iż wszczęta w Departamencie wyższey *Garonny* insurrekcya zupełnie iuż przytłumioną zoſtała. Liſt dnia wczorayszego w Radzie 500 czytany donosi o bitwie ſtoczoney przy St. *Gemdens* między Republikanami i Roialiſtami. Podług tego liſtu Roialiści utracili 2. tys: ludzi tak w zabitych iako i potopionych, 1000 doſtało ſię w niewolę. Cały ich korpus ſkładał ſię z 4 tyſięcy ludzi. Generał Roialiſtow *Paulo* zoſtał zabitym.

Insurgenci w przewidywaniu niebespieczeńſtwa, ściągaią ſię ku gorom *Pireneyſkim*, zkąd iak mowią zamyślaią ſzukać ſchronienia w *Hiszpanij.* G *Roger* dowodzącemu insurgentami, przypisuią wielkie talenta.

z Paryża dnia 28. Sierpnia.

Generał *Macdonald* złożył ſwoią dymiſſyą. Dnia 14. znaydował ſię w *Nicei.*— *Maſſaredo i Bruix* ſą w drodze do *Paryża.*

Championnet ieſt oſtatecznie mianowany G. kommenderuiącym Armiow *Włoſkiey i Alpeyſkiey*, ktore iuż odtąd iednę formować będą.— *Moreau* obeymuie kommendę nad Armią *Reńſką.* Nim ſię do niey uda, przybędzie do *Paryża* dla odebrania inſtrukcyow.

Sapineau ieden z bywszych ſzefow *Wandeyſkich* oſkarzony w dzienikach, iż ſię do dawnych ſwoich kollegow przłączył, odwołuie ſię dziś przeciwko temu oſkarzeniu. Zyie on w spokoynym uſtroniu w domu wieyſkim przy *Nantes.*

Generał *Hedouville* mianowany zoſtał naywyższym kommendantem 1wszey, 15tey i 16tey dywizyi woienney w *Rouen, Amiens*, i *Lille.* Woyſka do tych trzech dywizyow użyte, formować będą korpus Armii ktory przeznaczony ieſt ſzczegulniey do czuwania nad bespieczeńſtwem brzegow i nad ſpokoynością wewnętrzną. Tenże Generał ma moc ściągnienia gwardyow Narodowych, i przesyłania ich z iednego do drugiego Departamentu. Rownież ieſt umocowany ogłosić w ſtanie oblężenia wszyſtkie okręgi w ktorych ten śrzodek uzna potrzebnym.

Zapewniaią, iż liſty odebrane przez familią Generała *Buonaparte* zawieraią w ſobie, iż Wodz ten odprowadził szczęśliwie do *Egiptu* ſwoią Armią, ktora wiele ucierpiała od oblężenia i chorob. (*Publiciſte*)

Barbé-Marbois i *Lafon-Ladebat* otrzymali pozwolenie przybycia do *Oleron.*

Ob. *Lecarlier* bywszy Miniſter Policyi generalney Deputowany z Departamentu *Clisne* do Rady Starszych, umarł dnia onegdayszygo.

Jeden Dziennik tuteyszy zawiera co naſtępuie:

Wypis z Praw Pitagora.— Prawodawcy i Urzędnicy, wſtrzymuycie ſię od wina, gry, i kobiet.— Krotończykowie, nakażcie pierwszym waszym Urzędnikom używanie wina z piołunu.— Prawodawco, niepozwalay osobom ſtanu przyzwyczaiać ſię do honorow i władzy.— Urzędnicy, niedozwalaycie podchlebcy rozpościerać ſię u waszego ſtołu.— Poſtępuy obok gminu, nigdy w śrzodku ani na czele. *Kortończykowie*, biada wam, ieżeli u was Prawa uſtępuią intereſſom.— Nie ufaycie Urzędnikowi, ktory okazuie ſię być rozumnieyszym nad Prawo.— Nie bądź niczyim deſpotą, ani nawet psa twoiego.—Prawodawco, nie rzucay kotwicy przed pionem.

Do Praw *Pitagoreſa* wyiętych z Dziennika *le Vojageur*, przydaiemy niektóre prawidła *Solona i Diogeneſa.*

Dworacy podobni ſą do liczmanow używanych do rachowania; odmieniaią one ſwą wartość podług upodobania tego, który ich używa.— Wielu złych wzbogaca ſię, wielu cnotliwych ięczy w nędzy. Mamże dać moią cnotę za ſkarby złego człowieka? Nie zapewne, mogę zachować moie ſerce w całey ſwoiey czyſtości. Bogactwa odmieniaią codziennie ſwych Panow.— Nayſzczęśliwszy dom ieſt ten, który niewinien ſwych bogactw bezprawiu, który ich przez złą nie utrzymuie wiarę, i ktoremu iego wydatki żadnego niesprawuią żalu.— Towarzyſtwo dobrze ieſt rządzone, gdy obywatele poſłuszni ſą Urzędnikom, a Urzędnicy Prawom.— Poſtępuy z Panami iak z ogniem, nie przyſtępuy do nich, ani zbyt bliſko, ani zbyt zadaleko.— Bądź przyiacielem dobrych obywatelow, ażeby cię zachęcali do dobrych poſtępkow. Miey złych za nieprzyiacioł, ażeby ci zle czynić niedozwolili.“

Głowna kwatera Generała *Chabron* w *Szwaycaryi*, znayduie ſię w *Hutten* o milę od jeziora *Zurich.*— Generał *Lecourbe* opanował *Aireb* i 400. ludzi zabrał w niewolę.—Podług wiadomości z *Strazburga*, przeszło dwa tyſiące jeńcow przyprowadzono do *Arau.*

Członki Ciała Prawodawczego uwiadomione o niedoſtatku ſkarbowym, poſtanowiły na oſtatniey ſeſſyi taiemney, iż poty nieodbiorą swoiey nadgrody z mieſiąca *Thermidor*, poki potrzeby publiczne i uſługa Armiow nie będą iuż tey ofiary wymagać.

Uzbroieni *Jakubini* połudnowi w liczbie 6. tyſięcy, przebiegaią Departamenta napaſtowane od Rojaliſtow i Szuanow, i wszędzie znoszą kolumny Rojaliſtow.

Dziennik *le Voyageur* wyraża: „Swiatło i filozofia Dyrektora *Sieyes* nie mogą go uchronić od omyłki. Powinien on wiedzieć, iż ieſt rzeczą niepodobną znieważyć władze ktore nie mogą być znieważanemi, iż nie można potwarzać głosow iedynie tylko z przyczyny iż ich czytanie nie sprawia tego samego wrażenia, i nieotrzymuie iednakowey wſzyſtkich czytelnikow ufności. Nowy Dyrektoryacie czegoż ſię lękasz? Sprawuy ſię dobrze, a wſzyſcy cnotliwi Republikanie oddadzą ci ſprawiedliwość. Uczyń Lud szczęśliwym, naday mu spokoyność, a obsypie cię błogoſławieńſtwem; ieżeli go oszukasz, potrafi cię ukarać.

Generał kommenderuiący *Müller* w proklamacyi ſwoiey do Armii wyraża: że lewe ſkrzydło armii *Dunaiu* od dawna do odpornego tylko przywiedzione było działania;

Dyrektoryat utworzywszy Armią *Renu*, wzywa ią na nowo do utrzymania dawney chwały.— W proklamacyi zaś do mieszkańcow prawego brzegu wyraził, iż maiący iaką broń, ſkładać ią maią we 24 godzinach. etc.

Jeden tuteyszy Dziennik twierdzi, iż *Auſtryacy* weszli do *Genui*, a woyſko nasze cofnelo ſię ku *Nicyi*. Dodaią, iż dom Ob. *Boccardi* teraźnieyszego poſła *Liguryiſkiego* w *Paryżu* w *Genui* zoſtał przez lud zrabowanym. *Baſſal* ieſt teraz sekretarzem *Championneta*.—Niechęciom *Macdonalda* przypisuią znowu oſtatnie nasze cofnienia we *Włoszech*.— *Robert Lindet* ma zoſtać Miniſtrem wewnętrznym, Ob. *Quinette* nie podobał ſię z ſwoiey Adminiſtracyi.— Neutralność *Danij* i innych mocarſtw iak naymocniey ieſt zapewniona.— Forteca *Luxemburg* w żywność na rok opatrzoną zoſtała.

W *Szwaycaryi* aresztowano dawnych członkow zgromadzenia konſtytucyinego ktòrzy emigrowali, Karola *Lameth*, i Xiążęcia *d'Aiguillon*. Woyſko *Francuzkie* wydało ich forpocztom *Auſtryackim*. To uwolnienie zaſkarzone ieſt przed Dyrektoryatem.—Ponieważ tak wiele zaſkarzeń przeciw samym nawet Dyrektorom podawanych ieſt ciału prawodawczemu, przeto Kommiſſya ieſt wyznaczona dla uznania, ktòre oſkarzenia maią być od Rady 500. przyiętemi.— Zawczoray przybył tu Ob. *Kerner*, a wczoray Ob. *Reinhard* teraźnieyszy Miniſter intereſſow zagranicznych.— Względem nowey organizacyi Zgromadzeń Ludu, podane tu są teraz liczne projekta.— Na dawnych Liwrantow nałożono znaczne ſummy z przymuszoney pożyczki. Dom *Collaud* ma dać 600,000. bracia *Michel* 300,000. a inne domy 100. tyſięcy frankow.—Jeżeli *Sieyes*, mówi Dziennik *Ludzi Wolnych*, ktory teraz przyiął syſtema *Carnota* i *Merlina*, nie odmieni zasad swoich, tedy mu zawczasu powiedamy, iż iego adminiſtracya może także mieć dla ſiebie dzień 30. *Prairial*.

Przy rozdaniu nadgrod dla młodzieży w ſzkole centralney wychowanie odbieraiącey, ktora właśnie doszła wieku konſkrypcyinego, przyłączono także i broń. Jeden z młodzieńcow iuz był odszedł do armij, a Ociec jego odebrał za niego nadgrodę, broń i pocałowanie Prezydenta. Dziś odbywa ſię popis ſzkolny z uczniow ślepych. Będą czytać na umyślnie do tego sporządzonych tablicach, rachować, układać litery i drukować, grać na inſtrumentach i inne roboty ręczne odbywać.— Nowo wybite miedziane pieniądze, nazywaią przez żart pluſkwami i ſeczewicą. *Mercier* zaleca naszym bogaczom, aby niemi zupełnie niepogardzali, ale przynaymniey użyli ich na iałmużny, a przez to naprawili nieco popełniane przez ſiebie ucilki i bezprawia.—Przed kilku dniami uratowano iedną matkę w momencie kiedy z obu dziećmi na ręku w *Sekwanę* rzucać ſię chiała.

W Radzie 500. *Chenier*, a w Radzie Starszych *Savary* i *Garat* mieli mowy na pochwałę Generała *Joubert*. Rada 500 dekretowała, iż Armia *Włoſka* nieprzeſtaie dobrze zasługiwać ſię oyczyznie, iż iey wodz ktory na placu boiu poległ, rownie oyczyznie ſię zaſſużył, i że wszyscy Reprezentanci na pamiątkę iego przez trzy dni noſić będą na ręku żałobną krepę. Maią bydź także podane wnioſki do obchodzenia uroczyſtości żałobney na pamiątkę tego wodza.

W Radzie 500 *Leborgne* czynił rapport względem uzbraiania ſtatkow do krążenia, ktore mu ſię zdaią formować marynarkę Auxiliarną z marynarki Rzpltey. Nie można wątpić o potrzebie marynarki *Francuzkiey*. Rzplta Położona między dwoma morzami, poſiadaiąca bogate w obydwoch *Indyach* osady, przez marynarkę nayszczegulniey może uczynić pożytecznemi płody swego handlu, ſwego przemysłu i ſwego Rolnictwa. Flotty znaczne ſą bardzo kosztowne, nie mogą wspierać ſkutecznie handlu, to ſtaranie powinno należeć do korsarzow, ktorzy ſą iak kolumny ruchome na morzu. Trzeba więc ażeby Rzplta dopomagała wszyſtkiemi sposobami uzbroieniu ſtatkow do krążenia, ażeby doſtarczyła ludzi, potrzeb okrętowych, ammunicyi morſkiey i wszyſtkiego co ieſt nieuchronnym dla wielkiey marynarki woyſkowey. Kończy przez długi proiekt, ktory rada nakazała drukować, nie ſłuchaiąc czytania.

Rada Starszych przyięła Rezolucyą obchodzenia śmierci zamordowanych w *Wersalu* na dniu 1 Września 1792 więźniow z *Orleans* ſprowadzonych. Odrzuciła zaś rezolucyą przez ktorą gwardya Ciała Prawodawczego tylko za wyraźnym prawem, pod rozrządzenia Dyrektoryatu podpadać ma. *Baraillon* mowił przeciw niey, gdyż żadnego wyięcia nie obwarowała, ktore iednak dla pożaru, buntu i innych nadzwyczaynych zdarzeń ſą koniecznemi.— Na potrzeby flotty Miniſtrowi morſkiemu 18 millionow wyznaczono.— Wniosek Ob. *Creuſé Latouche* aby nałożone były ieszcze niektòre taxy nadzwyczayne mianowicie na ſol, znalazł opor i do kommiſſyi oddzielney odeſłanym zoſtał.— Podatek na teatr i inne zabawy włożony dla wsparcia ſzpitalow, ieszcze na rok ieden przedłużonym zoſtał.

Na ſeſſyi Rady 500 d. 24 *Jean Debrie* z powodu doniesienia o śmierci Ob. *Lecarlier*, ponawia przełożone iuż uwagi względem zaniedbaney okazałości pogrzebow, żąda, ażeby umocowano kommiſſyą do podania Rapportu o Prawodawſtwie tyczącym ſię urodzin, małżeńſtwa i śmierci.— Na wniosek *Rollina* uchwalono wybicie dzieſięciu millionow monety miedzianey.

Na wniosek *Lecointe Puyraveaux*, uchwalono ażeby Dyrek: użył wszyſtkich ſposobow dla zapewnienia niepodległości bankow prywatnych, które oszczędzą Dyrektoryatowi kosztow transportu. Ażeby Dyrektoryat co trzy mieſiące zdał Rapport w dochodach tych bankow, i polepszeniu ztąd handlu.

z Madrytu dnia 12. Stycznia.

Nasz Ambassador w *Paryżu* kawaler *Azzara* zoſtał odwołanym, i udaie ſię do dobr ſwoich w *Arragonij*. Naſtępcą iego w *Paryżu* będzie Margrabia *de Musquiz* teraźnieyszy nasz poseł w *Berlinie*, ktorego *Sieyes* tam bardzo dobrze poznał. Generał *Ofarel Irlandczyk* z urodzenia, ktory dowodzi woyſkami *Hiszpańſkiemi* w *Rochefort*, iedzie w charakterze poſła do *Berlina*. Margrabia *del Campo* ktory ſię dotąd w *Francyi* znaydował, odebrał rozkaz powrocenia do *Madrytu*. Xiąże *d'Oſſuna* zoſtał także przywołanym i do swoiey dawney doſtoyności pułkownika gwardyi przywroconym. Xiąże *del Parque* ieſt zawsze ieszcze do *Drezna* przeznaczony dla negocyowania zamęzcia Xiężniczki *Saſkiey* z Krolewiczem *Hiszpańſkim*, lecz to zamęzcie zdaie ſię, iż ieszcze na długi czas odłożonym będzie. Stryi Xiążęcia pokoiu *Don J. de Alvarez* otrzymał nakoniec za powtorzonemi prożbami dymissyą z urzędu miniſtra woyny. Miniſter ſtanu *Urquijo* wielkie poſiada znaczenie.— Przeciw nowey uſtawie biletow Krolewſkich ze wszyſtkich ſtron państwa przychodzą żażalenia. Ambassador *Francuzki* Ob. *Guillemardet* (ktòry zapewne ztąd wyiechać ma) podał przeciw tey uſtawie przełożenie na pismie

z Berny dnia 20. Sierpnia.

Wſzyſcy tu są w nadziei oswobodzenia nazad całey *Szwaycaryi*. Wczoray w Radzie Wielkiey uczyniono wniosek poparty większością głosow, aby we wſzyſtkich Kantonach które dotąd zaięte były przez *Auſtryakow*, poſtanowić Kommiſſye dla roztrząsania poſtępkow tych, którzy z *Auſtryakami* trzymali, i przeciw rewolucyi dali ſię używać. *Francuzki* Generał *Klein* z kilku regimentami wyruszył ztąd do *Frikthal*.— Generał *Lecourbe* przecina przez swoią teraźnieyszą pozycyą *Auſtryakom* proſtą kommunikacyą z *Włochami* i zagraża kraiowi *Gryzonow* i dolinie *Liventin*, ktora do *Tyrolu* prowadzi. W *Airolo* z tey ſtrony gory S. *Gotarda* zaiął on wielkie magazyny.

Dnia 25. Sierpnia.— *Francuzi* zebrali pontony ktore mieli na rzece *Reuſs* przy *Lindhofen* i przyprowadzili ie niżey od ſtrony *Windisch*. Podług doniesień z głowney kwatery w *Lenzburg*, Generał *Lecourbe* ieſt w marszu do *Koiry*. Jedna z iego kolumn ma także przeyść do Woyſtw Włoſkich. *Auſtryacy* ktòrzy byli w *Sorgan* i *Toggenbourg*, maią swoie forpoczty na prawym brzegu *Linth*. Większa część woyſk *Francuzkich* zgromadza ſię w okolicy *Baden*, *Auſtryacy* wzmacniaią ſię z ſwoiey ſtrony przy *Zurych*. Wielkie przygotowania z obydwoch ſtron ſą czynione i wszyſtko daie widzieć zamiar wielkiego attaku. Dowiaduiemy ſię, że G. *Hotze* posunął ſię z lewym korpusem, aż do *Urznach*, *Rapperschwyl* i *Lachen*. *Maſſena* posłał poſiłki Generałowi *Chabran*, który ſię znayduie z tey ſtrony. Wszyſtkie woyſka, ktòre ſię tu i w okolicach znayduią, udały ſię do Armii, kilka korpusow z *Walezyi* udało ſię rownież do *Zurych*.

Od granic Szwabſkich dnia 25. Sierpnia.

W *Szwaycaryi* od oſtatnich wypadkow nic ważnego nie zaszło. Podług liſtow z *Feldkirch* pod dniem 21. t. m. *Francuzi* cofneli ſię nieco od kraiu *Gryzonow*. Z ſtrony *Francuzkiey* w *Bernie* naſtępuiący rapport z głowney kwatery Generała *Turreau* w kraiu *Walezyi* ogłoszony zoſtał. Na dniu 13. *Francuzi* attakowali oboz pod *Rosenfeld* i przymuſili go do retyrady. Nazaiutrz Generał *Jordan* odebrał zlecenie attakować ſtanowiſko *Morell*. Uſkutecznił ie z naylepszym ſkutkiem poparty przez Generała *Turreau*, ktory artylleryą swoią przymuſił nieprzyiaciela do szybkiego cofnienia ſię. *Auſtryacy* ſtracili 630. niewolnika, pomiędzy ktòremi 15. officerow, zabitych było 120. Na dniu 15. Generał *Jacopin* attakował w trzech kolumnach *St Plomb*, prawa była z początku odparta, lecz w południe przybyły dwie drugie, a o 4. godzinie w wieczor ſtanowiſko zaięte zoſtało. Trzyſta niewolnikow pomiędzy ktoremi Xiąże *de Salm* znayduie ſię, było ſkutkiem tego zwycieztwa. Nieprzyiaciel dla swoiey uporczywey obrony wiele w zabitych liczy. We wszyſtkich ſtronach ſię cofa. Połączenie Generała *Turreau* i *Lecourbe* uſkutecznione zoſtało w *Münſter* w wyższey *Walezyi*. Nasze forpoczty z *St Plomb* dochodzą o mile od *Domo d'Oſſolo*.

Od granic Auſtryackich d. 28. Sierpnia.

Podług liſtow z *Krakowa* w mieście tym maią ſię widzieć z ſobą *Franciſzek II.* i *Paweł I.* Imperator *Roſſyiſki* mianował Arcy-Xiążęcia *Karola* Feldmarszałkiem ſwoim, i dał mu regiment dragonij *Baura* teraz w *Niemczech* znayduiący ſię. Regiment ten nosić będzie zawsze nazwiſko Arcy-Xiążęcia.— Korpus *Kondeusza* na chorągwiach ſwoich obok orła *Roſſyiſkiego* nosi lilie *Francuzkie*, a więkſza część szlachty ma order S. *Ludwika*. W *Czechach* wſzędzie z honorami był przyimowany. W *Hochmauth* Xiąże *Kondeusz* dał tego na pismie świadectwo, gdyż gospodarzowi u ktorego ſtał, dał własną ręką i pod ſwoią pieczęcią pozwolenie, umieszczenia na znaku ſwoim imienia i herbow Xcia. Więzniowie ſtanu *Lwowscy* przenieſieni ſą do fortecy *Węgierſkiey Mungatsch*.

z Stutgardu dnia 29. Sierpnia.

Korpus Armii *Francuzkiey* znayduiący ſię w *Manheimie*, podzielił ſię na kilka kolumn; iedna z nich ſtaneła d. 25. w *Heidelberg*, Huzary *Szeklera* muſiały ſię przed nią uſtąpić. Taż kolumna pomknęła ſię potym za *Sinzheim*, a iey forpoczty weszły 27. do *Furfeld*; 28 zaięły *Heillbronn*, zkąd *Auſtryacy* dniem wprzod wyprowadzili ſwoy magazyn do *Ulm*. Jnna kolumna *Francuzka* pomykała ſię przez *Bruchsal* do *Bretten*, gdzie ſię dotąd znayduie. Od ſtrony *Filipsburga Francuzi* ſpuścili ſię poniżey *Renu*. Dowiaduiemy ſię, iż d. 27. ſześć batalionow Armii Arcy-Xiążęcia przeszły przez *Szaffuzę*, dla udania ſię ku *Donaueschingen*, d. 30. kawalerya miała za niemi poſtępować. Liſty z *Szaffuzy* zapewniaią, iż Arcy-Xiąże ma ſię udać nad *Ren* z znaczną częścią ſwoiey Armii. G. *Hotze* ma naywyższą kommendę w *Szwaycaryi* i działać będzie wspolnie z woyſkami *Roſſyiſkiemi* i z poſiłkami z *Włoch* ſpodziewanemi.

Od brzegow Menu dnia 29. Sierpnia.

W wyższym *Renie* równie iak w naszey okolicy wkrotkim czaſie ważne zaszły wypadki. Na dniu 24. głowna kwatera Armij *Reńſkiey* Francuzkiey przenieſiona zoſtała do *Manheimu*, dokąd także przybył tymczasowy iey dowodzca Generał *Müller*. Na dniu 25. w wieczor i 26. zrana Armia ta wyruszyła drogą do *Schwezingen* i *Heidelberg*, w trzech dywizyach pod Generałami *Collaud*, *Laroche* i *Leval*. Na dniu 27. głowna kwatera tey armij z *Schwezingen* przenioſła ſię do *Wisloch*, a teraz raptownym marszem coraz głębiey do *Szwabij* wkracza. Zawczoray o godzinie 11. zrana, przednia ſtraż iey była tylko o milę od *Heilbron*. Do *Moguncyi* na dniu 26. w wieczor przybyło kilka tyſięcy woyſka świeżego z wewnątrz *Francyi*, i zaraz w drogę puściło ſię. Jeszcze zawczoray zrana ſłychać było powszechnie w *Frankforcie*, iż *Francuzi* zaymą to miaſto. Wczoray zrana o w poł do ſzoſtey w rzeczy samey przybyło tam kilka tyſięcy infanteryi *Francuzkiey* i kilkaset artyllerzyſtow. Osadzili zaraz wszyſtkie bramy, wraz z milicyą *Frankfurcką*, nie ſtaneli iednak kwaterami w mieście. Kawalerya cofneła ſię do *Wilbeler Warth*. Dziś daley ſię posuwaią Kommendant *Francuzki* utrzymywał, iż w *Frankfurcie* znayduie ſię magazyn mundurow *Roſſyiſkich* i *Auſtryackich*, i żądał wydania onego. Magiſtrat dowodził, iż to było fałszywą wieścią. Tym czasem *Francuzi* nałozyli na miaſto rekwizycyą sukna, płotna, trzewikow, pończoch, żywności i furażow. Wczoray rospoczeła ſię z niemi negocyacya, i ieſt nadzieia, iż wszyſtko poydzie spokoynie. Wczoray *Francuzi* weszli do *Biber*.

[illegible]

Podług nayświeżſzych wiadomosci 10 tyſięcy *Francuzow* na dniu 28 z *Heidelberga* wkroczyło do *Heilbronn*, gdzie wielki magazyn *Auſtryacki* znayduie ſię. Mała liczba huzarow tamze zoſtaiących muſiała uſtąpić przewadze nieprzyiaciela. *Francuzi* nałożywszy mocną kontrybucyą na miaſto, dnia 30 z niego uſtąpili.— Poruſzenia *Francuzow* nad *Renem* ſprawiły wielką odmianę w położeniu woyſk Cesarſkich. Część woyſk Cesarſkich w *Szwaycaryi* cofa ſię do *Szwabij*, i formuie nową Armią *Reńſką* pod dowodztwem Arcy-Xiążęcia *Karola*. Generał *Hotze* będzie mieć kommendę w *Szwaycaryi*. Jutro kwatera głowna Arcy-Xiążęcia ma ſtanąć w *Donaueschingen*.

Francuzi nałozyli nayprzod na miaſto *Frankfurt* rekwizycyą 70 tyſięcy łokci ſukna 20 tyſięcy łokci płotna, 50 tyſięcy par trzewikow etc. Lecz zamienili ią potym na ſummę ſta tyſiący Laubtalerow. Gen: *Baraguay d'Hilliers* zaręczył zupełnie bespieczeńſtwo dla tamteyszego jarmarku.— Liczbę woyſka *Francuzkiego* ktore pod *Manheimem Ren* przeszło, ſzacuią od 70 do 80 tyſięcy ludzi.

z Oehringen dnia 29. Sierpnia.

Wczoray po południu 10. tyſięcy *Francuzow* przybyło z *Heilbronn*, i potykało ſię z regimentem kiryſſyerow Xiążycia *Albrechta*, Cesarscy iednak przymuszeni byli do cofnienia ſię. *Francuzi* nie zoſtawiwszy w *Heilbronn* iak tylko 130. ludzi, poſtawili ſię obozem z tey ſtrony *Nekkar*.

z Frankfortu dnia 1. Września.

Woyſka *Francuzkie*, ktòre z naszych okolic pomknęły ſię ku *Archeilgen*, wynoszą do 4 tyſięcy ludzi.—Armia *Reńſka* ſzybkim krokiem rozchodzi ſię po prawym brzegu. Przybyłe wczoray wiadomości podaią iey liczbę do 40. tyſięcy woyſka, rachuiąc w to dywizyą, ktòra poszła przez *Moguncyą*, i dywizyą G. *Baraguey d'Hilliers*, ktòra przeszła od *Frankfortu*.

DONIESIENIE.

Kamienica do Sukcessorow niegdy Ludwichow Małżonkow Pułkownikoſtwa należąca, na ulicy Koziey Nro 625. na dziedzicznym gruncie położona, od JP. Inspektora Budowniczego Schütza na 48159 zł. pol. 26 1(4 gr. otaxowana z wszelkiemi należytościami, wraz niektoremi meblami osobno na 574 zł. pol. 7 1(2 gr. otaxowanemi przez dobrowolną subhaſtacyą na 7go 21go i 31go Października Roku bieżącego zawſze o godzinie drugiey po południu w teyże ſamey kamienicy publicznie przedana będzie, na ktorym to oſtatnim terminie więcey daiący, ieżeliby ofiarowanie iego przyiąć można przyznanie oczekiwać może.— Chcących więc też kamienicę nabydź ninieyszym ſię wzywa oznaymieniem, iż taxę teyże kamienicy u JP. Generała Hiża na długiey ulicy w kamienicy JW. Podkanclerzego Chreptowicza ſub Nro 545 codzień przeyrzeć można. W Warszawie d. 12 Septembris 1799.